

nanszírozás anomáliáit említette, a fejkvótás rendszert tarthatatlannak ítélte. Különösen nehéz helyzetbe kerültek az óvodák, a szakképző intézetek és a kollégiumok. A közalkalmazotti törvény állami garanciák nélkül vezette be az új bértáblázatot, emiatt súlyos felelősség terheli a kormányt – jelentette ki.

Az oktatásirányítás kialakult rendszere túlcentralizált, jogokat vett el a pedagógusoktól, politikai szándékokat tükröz. Az oktatási szerkezet „szabadjára engedte a korai szelekciót”, hiányzik a követelményrendszer, vagyis fordított sorrend alakult ki – mutatott rá a harmadik feszültségőcra.

Deutsch Tamás (Fidesz) úgy vélte, hogy az iskolarendszer egyszerűen „szétzilálódott”. Az eltelt négy évet „az elszalasztott lehetőségek” négy évének tartja. A Fidesz célja a nyolcosztályos általános iskola megerősítése, távlatilag az érettségi általánossá tétele. Változtatni kell a finanszírozási rendszeren, elsősorban az állandó és a közvetlen költségek megkülönböztetésével. A Fidesz elképzelése szerint a pedagógusok alapbérét az állam garantálná, ám növekedne a minőségi differenciálás lehetősége. Fontos szerep jutna a szakmai érdekegyeztetésnek.

Mindent újra kell kezdeni – jelentette ki *Beke Kata* (NDSZ). Az oktatási törvény presztízstörvény, legfőbb hiányossága, hogy nem foglalkozik a nemzeti alaptantervvel, a NAT viszont csak evidenciák gyűjteménye, konkrétumok nélkül. Ám úgy látja, hogy a szakmai munka színvonalának jelenlegi mélypontja egy 1972-től kezdődő folyamat következménye, s ennek okát a pedagógusképzésben találta meg. Noha kifogásolta, hogy a törvényjavaslat nem társadalmi konszenzus eredménye, végül arra a következtetésre jutott, hogy a nyolcszáz módosító indítvánnyal, a törvény kétharmados elfogadásával az egyetértés megvalósult.

Ismét a számok következtek *Dobos Krisztina* (MDF) hozzászólásában: Miközben százezerrel kevesebb a gyerek, 2020 új tanterem létesült, és mindössze 2500 pedagógus (1,4 százalék) van munka nélkül. Az iskolaszervezetet érő bírálatokat kétarcúnak nevezte, hiszen bár mindenki elismeri, hogy 14 éves korban korai a pályaválasztási kényszer, sokan mégis ragaszkodnak a nyolcosztályos iskolához. Az első nyolcosztályos gimnázium 1988-ban kapott működési engedélyt, és önkormányzati jó-

vághagyás nélkül nem indulhat egyetlen hat- és nyolcosztályos gimnázium sem. Ez a kormányzat demokratikus gyakorlatának bizonyítéka – mondta –, s a demokrácia vívmányának tekinti az iskolaszékeket is. Az egyházi iskolák kritikusait emlékeztette arra, hogy 1989-ben elvi egyetértés született: szűnjék meg az oktatás állami monopóliuma, amely gátja a tartalmi megújulásnak. Már több száz oktatási program él az országban, s szükség volna koordinálásukra. Egyetértett azzal, hogy nem jó a normatív finanszírozás jelenlegi formája. Ám az oktatási rendszer teljes átalakítása 10-15 évet vesz igénybe – intette a türelmetleneket. A kormányzat adósságának ismerte el a pedagógusképzés és -továbbképzés megújításának elmaradását, bár szükségességét a felsőoktatási törvény deklarálja.

Az önkormányzatok szerint a felelősség a kormányt terheli

Sáska Géza a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége nevében elmondta, hogy kevés a fejkvóta, a közalkalmazotti törvény anyagi terheit a kormány az önkormányzatra hárította. A tankerületi oktatási központok feladatait az önkormányzatok bizottságai is el tudnák látni. Az iskolaszervezet alakulása a falusi értelmiségiek elköltözéséhez vezet, s hatása „drámaibb lesz, mint a körzetesítésé”. Végül figyelmeztette a kormányt: már ne alkosson új rendeleteket.

Három ajánlatot küldött a Roma Értelmiségi Alapítvány. A roma tanítóképzés beindításához kész tervvel rendelkeznek. A mohácsi Duna-híd Alapítvánnyal közösen programot dolgoztak ki a munkahelyteremtés és az átképzés összekapcsolására. Kiadót keres egy hatszáz oldalas zenei könyv.

PSZ és SZDSZ: az infláció megetté a fizetésemelést

Szöllősi Istvánné (PSZ) ugyancsak vitatta Kálmán Attila statisztikai adatait, 1989-hez viszonyítva szerinte is csökkent az oktatás támogatottsága, a pedagógusok bérek reálértéke pedig nem éri el a négy év előtti szintet – állította. Legfőbb kifogása: négy éve nincs ágazati egyeztetés, hiszen a Köznevelés-politikai Tanács tagjai az MKM „tisztelt díjasai”.

A PDSZ-t *Szakács Péter* képviselte, aki a koncepciót hiányolta a kormány oktatáspolitikájából. A törvények vég-

rehajtásának nincsenek anyagi garanciái, a pedagógus „másodrendű” közalkalmazott. Sokan összetévesztik az egyházi ingatlant az egyházi iskolával, ezért sok a gond, vélte. Elmaradt a tartalmi megújítás, rossz a kvalifikációs rendszer a pedagógusszakmában. Megmagyarázta, hogy a PDSZ mit ért a világnézetileg semleges intézmény fogalmán.

Szakmai szervezetek: „kapcsolatunk felemás”

A pedagógus szakmai szervezetek hozzászólásainak sorát a Független Pedagógus Fórum nevében *Herendi Miklós* nyitotta meg. Emlékeztetett, hogy a szocialista oktatásirányítás egyáltalán nem tartott igényt a pedagógusok véleményére. Az általa képviselt fórum minden tekintetben független. A gondok gyökerét a már anarchikus állapotba jutott pedagógusképzésben találta meg. Kevés a gyakorlati idő, a gyakornoki státust ki kellene terjeszteni két-három évre, a továbbképzést összekapcsolná a pályázatokkal, elő kellene írni az alkalmassági vizsgát.

Miklósi László (Történelmtanárok Egyesülete) szerint a fél ország részt vett a közoktatási törvény vitájában, ám az eredményét félsikernek nevezte. „Felemás” a kapcsolatuk a minisztériummal, mondta. *Horváth István* a Kollégiumok Szövetsége megbízásából a perifériára sorolt kollégiumok gondjait sorakoztatta egymás után: a fenntartók érdektelenek, hiányzik az intézményi autonómia. *Szenes György* a Magyar Szakképzési Társaság nevében nagy eredménynek könyvelte el, hogy létrejöttek a civil szervezetek, az övék korrekt kapcsolatokat tart fenn a Munkaügyi Minisztériummal. A szakképzést nem tartja válságáztatnak. A kitörési pontok között említette az informatikát és a számítástechnikát, amelynek oktatási gondjaival külön két hozzászóló is foglalkozott.

Széchy Éva a Magyar Pedagógiai Társaságot képviselte. Idézte a VI. Nevelésügyi Kongresszus ajánlásait, amelyek közül az első a tartalmi fejlesztés, az eszközök megújítása. *Liget Csákné* (Budapesti Pedagógus Kamara) a legnagyobb eredménynek azt tartja, hogy az iskoláknak négy éve sikerült felszabadulniuk az ideológiai nyomás alól. A Pedagógusok Szakszervezetének szemére vetette, hogy munkanélküli statisztikáiban nyilvánította a képesítés nélküli nevelőket is, miközben nem lehet jó

szaktanárt kapni. Az F kategória hallatlan indulatokat keltett – jegyezte meg –, és kifogásolta, hogy a törvény nem ismeri el az intenzív tanfolyamokat. A közoktatási törvény megfelelő alap, lehet rá építeni. Az iskolák a helyi társadalméi, az önkormányzatok csupán fenntartók, figyelmeztetett. Sürgette a TOK-ok mielőbbi hatékony működését. Az iskolák alig várják a NAT-ot, fejezte be.

Nemes László (Magyar Zenekollégiumok Szövetsége) iskoláik eredményeiről és sajátos gondjairól, illetve a jövő évi európai találkozó megrendezéséről beszélt.

A Magyar Pedagógus Kamara elnöke, *Kiss Elemér* azt a meglepő kérdést tette fel, hogy értelmiségi-e a pedagógus. És úgy vélte, hogy az általa felsorolt négy ismérv közül a pedagógusok esetében kettő nem teljesül, tehát a pedagógus nem értelmiségi.

„Én pedagógusnak és értelmiséginek tartom magam” – replikázott *Béresné Nagy Ildikó* (Pedagógus Kollégium). Védte a kormányzat intézkedéseit, és visszautasította a PSZ „uszítását”.

Négy diákszövetség küldötte következett. Egybehangozóan keveselltek a diákjogokat a törvényben. Ha azt akarjuk, hogy a tanulóifjúság demokráciát tanuljon, az iskolának demokratikus intézménynek kell lennie – mondta *Takács Tamás* az Országos Diáktanács képviselőjében. *Fáy Árpád* (Szülői Kamara) sajnálta, hogy – mint ez a vita is mutatja – az oktatásügy átpolitikálódott. Megnyilvánult ez az érdekegyeztetéseken is, ahol a mérsékeltébb nézeteket képviselő szülők szavazati jogot sem kaptak, és nem a minisztérium hibájából. Az iskolaszéket a szülők szempontjából nagy vívmánynak ítélte. Szervezetük sikereként könyvelte el, hogy a szülői munkaközösségek is bekerültek a közoktatási törvénybe.

Az adatok bázisa a KSH és a PM

Válaszában Kálmán Attila több helyen pontosította az elhangzottakat. Ragaszkodott az általa ismertetett statisztikai adatokhoz, mert azok a Központi Statisztikai Hivatal és a Pénzügyminisztérium egyeztetett kimutatásain alapulnak. Aki bírál – javasolta az államtitkár –, tegye fel magának a következő három egyszerű kérdést is: Miből? Mikor? Hogyan? Mindazonáltal megköszönte és hasznosnak nyilvánította a vitát.